

<p>Logotyp</p>	<p>Nazwa instytucji</p> <p>Muzeum Ustrońskie</p>	
<p>Tytuł jednostki / publikacji / fotografii</p> <p>Jan Sztwiertnia „Sałasznicy”</p>		
<p>Ilość stron oryginału</p> <p>8</p>	<p>Ilość skanów</p> <p>10</p>	<p>Liczba plików publikacji</p> <p>8</p>
<p>Autor</p> <p>praca zbiorowa</p>	<p>Wydawnictwo / zakład fotograficzny</p> <p>brak informacji</p>	<p>Skan okładki</p>
<p>Miejsce wydania</p> <p>Cieszyn</p>	<p>Rok wydania / Data powstania</p> <p>1966 r.</p>	
<p>Sygnatura</p> <p>---</p>	<p>Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.)</p> <p>folder</p>	
<p>Wymiary (wys x szer)</p> <p>14,5 x 20,8 cm</p>	<p>Stan zachowania</p> <p>---</p>	
<p>Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce)</p> <p>lata 1911-1966, Jan Sztwiertnia, Ferdynand Dyrna, Emil Baron, Jerzy Drozd, Władysław Rakowski, Franciszek Michalik, Janina Marcinek, Władysław Cejnar, Irena Duc, Jerzy Kwiczala, Henryk Beck, Judyta Beck, Anna Gluza, Emil Fofer, Maria Kotas, Jerzy Poloczek, Franciszek Gajdzica, Oton Witoszek, Antoni Dobija, Anna Staniecsek, Erwin Bubik, Krystyna Ryś, Jan Wojnar, Gustaw Foltyn, Cieszyn, Wista, Ustroń</p>		<p>Charakterystyka skanowanego obiektu</p> <p>folder, stanowiący dodatek do biletu na prapremię „Sałaszników”, opery ludowej w dwóch aktach Jana Sztwiertni do libretta Ferdynanda Dyrny; wydarzenie miało miejsce w Teatrze im. Adama Mickiewicza w Cieszynie w dniu 10 i 13 marca 1966 r.; zawiera teksty Emila Barona i Jerzego Drozda oraz składy: orkiestry, chóru i zespołu tanecznego</p>
<p>Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuznia, letnicy itp.)</p> <p>opera ludowa, Państwowa Szkoła Muzyczna w Cieszynie, Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej, Teatr im. Adama Mickiewicza w Cieszynie, prapremiera, Towarzystwo Śpiewacze „Lutnia”, orkiestra, chór, zespół taneczny, kompozytorzy cieszyńscy, cieszyńska muzyka ludowa</p>		
<p>Prawa autorskie</p> <p>---</p>		

JAN
SZTWIERTNIA

Sałasznicy

R

G

B

Grey Scale #13

C

M

Y

K

DANES
-PICTA
COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Inches

1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

DANES
-PICTA
COM

JAN SZTWIERTNIA

Ilekoć wspominam to nazwisko, od razu z westchnieniem mówię: „Ach, jaka szkoda!” Szkoda, że takie miał łzawe, bez uśmiechu dzieciństwo, trudny, pełen wyrzeczeń, nad wyraz pracowity okres młodzieńczy, tak krótki, brutalnie przerwany okres dojrzałości.

Dzieciństwo nie mogło mieć naturalnego uroku, bo zabrakło ciepła rodzinnego. Matka, porzucona przez ojca, niewiele mogła poświęcić synowi czasu, bo jako służąca od świtu do nocy pracowała, by utrzymać siebie i dziecko. Często praca nie zezwalała jej na zajęcie się synkiem, zmienia raz po raz chlebodawców a w końcu oddaje chłopca na wychowanie do rodziny w Hermanicach.

Od 10 roku życia mały Janek wychowuje się w Domu Sierot w Ustroniu. Chociaż warunki zapewne były znośne, jednak nie mogły zastąpić domu rodzinnego. Miłe i radosne, choć rzadkie, odwiedziny matki kończą się w 14 roku życia Janka, – matka umiera.

Kierownictwo Domu Sierot postanawia po ukończeniu przez Janka Szkoły Powszechnej nr 2 w Ustroniu swego wychowanka kształcić w Seminarium Nauczycielskim w Cieszynie.

Długie pięć lat wytężonej pracy obowiązkowej i nadobowiązkowej, (samodzielnie uczy się muzyki), uciążliwe dojazdy z Ustronia, kpinki i drwinki kolegów, pogłębiają usposobienie samotnika, ale też coraz wyraźniej kierują go w stronę jego upodobań, preradzając je w jedyną pasję życia – umiłowanie muzyki.

Matura i pierwsza placówka pracy zawodowej w szkole jednoklasowej w Wiśle-Równym, to wielkie wydarzenia w życiu Szwiertni, ale stanowią w dążeniach tego ambitnego młodzieńca tylko pierwszy etap. Tu w tym odludnym uroczysku powstaje sporo kompozycji natchnionych pięknem Beskidu Śląskiego, tu również powstaje opera ludowa „Salaszniczy”. Jego pragnienie to fachowe studia muzyczne. Serdeczny stosunek wykładowców katowickiego konser-

watorium prof. Brachockiego i prof. Prejznera, dojeżdżających do cieszyńskiej szkoły muzycznej, do której od roku 1935 uczęszcza Jan Sztwiertnia, był poddyktowany pilną koniecznością rozwijania wrodzonego talentu. Wszak fakt ten stwierdzili profesoria na podstawie kompozycji Sztwiertni, jakie powstały jeszcze przed rozpoczęciem systematycznych studiów. Postępy są zadziwiające i po dwóch latach rozpoczyna Sztwiertnia studia w Śląskim Konserwatorium Muzycznym w Katowicach, gdzie w roku 1939 kończy Wydział Pedagogiczny, a w zakresie kompozycji przechodzi na kurs najwyższy. Wielkim wydarzeniem w życiu świetnie zapowiadającego się kompozytora był koncert kompozytorski zorganizowany w maju 1939 roku przez katowicką uczelnię. Sukces był tak wielki, że władze wojewódzkie przyznały Sztwiertni stypendium na studia zagraniczne.

Niestety, te wspaniałe, obiecujące spełnienie się najzarliwszych tęsknot Sztwiertni perspektywy, jakże gorzko zawiodły. Zamiast pereł twórczości muzycznej, które by Sztwiertnia hojną ręką wrzucał do skarbca kultury narodowej a zapewne i ogólnoludzkiej – boć fachowcy twierdzili o nim, że „ten nie zmieści się w Europie” – przypadł mu z „łaski” hitlerowskiego okupanta koszmarny los niewinnej ofiary obozu koncentracyjnego w Gusen. Wątpli, maltretowany fizycznie i moralnie organizm krótko tylko bronił się przed śmiercią, która wyzwoliła Jana Sztwiertnię w 29 r. życia z istnych tortur obozowych w roku 1940.

Chociaż za wcześnie zamilkła lira tego rozentuzjowanego w uroku naszej ziemi beskidzkiej kompozytora, to jednak dorobek twórczy, ocalały po najeździe „Kulturtraegerów”, godny jest poznania i spopularyzowania.

E. Baron

PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA W CIESZYNIĘ I ZESPÓŁ PIEŚNI I TANCA ZIEMI CIESZYŃSKIEJ

JAN SZTWIERTNIA

S A Ł A S Z N I C Y

OPERA LUDOWA W 2-CH AKTACH DO LIBRETTA FERDYNANDA DYRNY

Kierownik artystyczny: Jerzy Drozd
Dyrygent: Władysław Rakowski
Reżyser: Franek Michalik
Choreograf: Janina Marcinek
Scenograf: Władysław Cejnar

Obsada: Hanka (sopran) – Irena Duc
Jura (tenor) – Jerzy Kwiczała
Michoł (tenor) – Henryk Beck, Jerzy Drozd
Jewka (m. sopran) – Judyta Beck, Anna Gluzianka
Cieślak (bas) – Emil Fober
Zuza (alt) – Maria Kotas
Raszka (baryton) – Jerzy Poloczek
Bujok (bas) – Franciszek Gajdzica
Jano-baca – Oton Witoszek

Chór męski i mieszany Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej
oraz Towarzystwa Śpiewaczego „Lutnia” przygotował Władysław Rakowski.
Scenę wykonał: Antoni Dobija.

Prapremiera Sałaszników, 10 i 13 marca 1966 r. w Teatrze im. A. Mickiewicza w Cieszyńcu

Opera ludowa „Sałasznicy – Wiślanie” jest obrazem zaczerpniętym z życia ludu beskidzkiego po pierwszej wojnie światowej.

Sierota Hanka oczekuje na powrót z niewoli rosyjskiej ukochanego Michała. Szereg intryg (Bujoka) usiłujących nakłonić Hankę do wyjścia za mąż za nieporadnego „niemrawego” Jurę Cieślara, przerywa nieoczekiwany powrót Michała i wśród ogólnej radości kończy się akcja weselem.

Wartość i oryginalność „Sałaszników” tkwi w przepięknej gwarze beskidzkiej oraz w oryginalnej muzyce ludowej tego regionu. Szybkość i zmienność akcji dopełnia piękna tego dzieła, pachnącego beskidzkim świerkiem i jodłą.

Pracę nad operą „Sałasznicy” do libretta Ferdynanda Dyrny, rozpoczął Jan Szwiercna w roku 1932 jako samouk i już rok później dzieło było gotowe.

Próby wystawienia „Sałaszników” na scenie zawodowej skończyły się jednak niepowodzeniem. Szereg myśli krytycznych spowodowało, że kompozytor, który w owym czasie był już studentem Konserwatorium Katowickiego, przepracował dzieło na nowo. Uzupełnił je baletem oraz uwerturą, usunął szereg nieporadności i dłużyzn i wreszcie jako dzieło ostatecznie wykończone złożył operę w okresie wakacji 1939 roku na moje ręce z życzeniem, by kiedyś ujrzano światło dzienne.

Po 25 latach, w roku 1964, na 30-letni jubileusz Szkoły Muzycznej w Cieszynie wystawiono I część „Sałaszników” a obecnie, w dwa lata później, wystawiamy je w całości jako

CZYN SPOŁECZNY NA MILLENIUM PAŃSTWA POLSKIEGO.

Pragnę przy tej okazji złożyć gorące podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji dzieła: a więc Zespołowi Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej, Chórowi „Lutnia” w Cieszynie, gronu nauczycielskiemu, młodzieży i absolwentom Państwowej Szkoły Muzycznej, licznym moim uczniom solistom – śpiewakom oraz muzykom miasta Cieszyna, którzy bezinteresownie poświęcali wiele godzin i dni, by w czynie społecznym zadokumentować swoje przywiązanie do Ziemi Ojczystej.

W szczególności dziękuję Komitetowi Powiatowemu PZPR, Wydziałowi Kultury PWRN i Komitetowi Rodzicielskiemu Szkoły Muzycznej za pomoc – oraz moim współpracownikom: Janinie Marcinkowej, Franciszkowi Michalikowi i Wł. Rakowskiemu za wielki wkład pracy.

Jestem szczęśliwy, że po tylu latach mogę spełnić ciche życzenie przyjaciela – kolegi, przedstawiając Społeczeństwu Cieszyńskiemu młodzieńcze jego dzieło, z serdeczną prośbą – by zostało przyjęte życliwie.

Mgr Jerzy Drozd

SKŁAD ORKIESTRY

I Skrzypce

Anna Staniecsek

Ludwik Nawrat

Tadeusz Bieleś

Wojciech Riess

Władysław Wilczak

Mieczysław Goras

Zbigniew Cieślak

Artur Milian

Bronisław Sikora

II Skrzypce

Erwin Bubik

Jan Szlauer

Bogusław Adamek

Bogusław Pustówka

Krystyna Gogółka

Czesław Kucharczyk

Mieczysław Cieślak

Jerzy Dworak

Altówki

Emil Baron

Krystyna Ryś

Franciszek Słupski

Wiolonczele

Jan Wojnar

Janusz Sawicki

Barbara Walczuk

Kontrabasy

Rudolf Matloch

Stanisław Marciniak

Flet

Gustaw Foltyn

Obój

Julian Ryś

Klarnety

Ludwik Mendroch

Stefan Olbert

Jerzy Śliwka

Fagot

Józef Szkucik

Sylwester Ochman

Rogi

Roman Lipka

Adam Koronowski

Karol Korzonek

Trąbki

Alojzy Matuszek

Antoni Kloda

Puzony

Władysław Konderla

Tadeusz Matuszek

Jan Molin

Perkusja

Józef Kwiotek

SKŁAD CHÓRU

Soprany

Maria Branna
Marta Broda
Hilda Folwarczna
Krystyna Henner
Agnieszka Janik
Ludmiła Junga
Irena Maciejowska
Elżbieta Mięka
Aleksandra Prymus
Małgorzata Słapa
Aleksandra Zontek

Tenory

Henryk Cienciało
Ewald Janczyk
Kazimierz Juranek

Henryk Rykert

Jan Ryś
Tadeusz Styrnalski
Józef Walica
Adam Wojnar
Władysław Zdrazil

Alty

Alina Broda
Anna Ciompa
Leokadia Francuz
Elżbieta Lorek
Weronika Orawska
Aleksandra Orzechowska
Danuta Rybica
Stanisław Swoboda
Danuta Szczyrba

Anna Sztwiertnia

Małgorzata Szwarc

Basy

Karol Antony
Czesław Broda
Jan Burczyk
Stanisław Herma
Franciszek Herok
Stanisław Kubica
Andrzej Kwiczala
Marian Kwiczala
Edmund Mankiewicz
Władysław Orawski
Jerzy Trombik
Ryszard Tymich
Oton Witoszek

ZESPÓŁ TANECZNY

Irena Adamska

Sylvia Chobot

Krystyna Dąbrowska

Adela Hipman

Ewa Hławiczka

Antoni Jaworski

Maria Kaluża

Anna Kasperek

Renata Kowacz

Zofia Marcinek

Danuta Stopkowicz

Helena Szczygiel

Alina Wach

Marta Walaska

Halina Witoszek

Tadeusz Bar

Stanisław Dąbrowski

Piotr Fedrizzi

Stanisław Herma

Bernard Herok

Stanisław Nowak

Jan Pawera

Janusz Popiel

Krzysztof Sawiński

Jan Starzec

Leszek Szczygiel